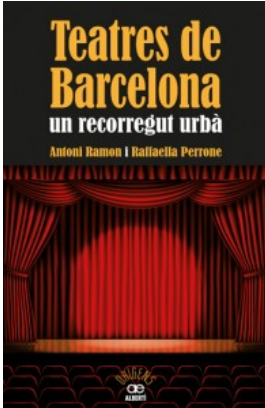

Un recorregut urbà pels teatres de Barcelona

Teatres de Barcelona, un recorregut urbà, publicat per Albertí Editor, és un interessant recull d'itineraris teatrals traçats pels arquitectes Antoni Ramon i Raffaella Perrone. El que ens proposen és un periple per la història dels teatres de Barcelona, des de tres àmbits: l'urbà, l'arquitectònic i l'artístic. Per una banda expliquen l'evolució i la vinculació de les sales teatrals amb la història i l'espai urbà de la ciutat, d'altra part fan especial èmfasi en les seves característiques arquitectòniques i, finalment, inclouen també una breu referència als gèneres i les obres teatrals més destacades que s'hi representaren. Els itineraris recorren diversos eixos de la ciutat: la Rambla, el Passeig de Gràcia, la plaça de Catalunya, el Paral·lel i la Gran Via.

Els recorreguts estudiats comencen amb el de la Rambla com l'arteria teatral més antiga de la ciutat, i en la que s'hi descriuen des del teatre més antic de Barcelona, el [Teatre Principal](#), fins a teatres desapareguts com ara la Sala Mercè i aquells de sòlida tradició que resten, per sort, amb una programació ben activa com el Gran Teatre del Liceu i el Teatre Romea.

Un segon eix ens porta cap al passeig de Gràcia, via inaugurada el 1827, que constituí l'espai públic per excel·lència del lleure de les classes benestants barcelonines, poblada d'efímers jardins d'atraccions a l'aire lliure, de cafès i de teatres permanents que tampoc resistiren gaire temps la pressió immobiliària d'una zona privilegiada de la ciutat. Entre aquestes sales caldria destacar, per les seves dimensions i per la luxosa decoració, el Teatre Líric, amb capacitat per a mil cinc-cents espectadors, on s'hi representava òpera i s'hi estrenaren obres tan importants en la història del teatre català en l'època del Modernisme com *Silènci* d'Adrià Gual o *L'alegria que passa* de Santiago Rusiñol. O el Novedades que acollí el Teatre Català d'Àngel Guimerà. D'aquesta època n'és encara un vestigi el Tívoli.

Un espai teatral del qual no en queda rastre és la plaça de Catalunya, zona

urbanísticament indefinida durant molt de temps, on en les seves diverses etapes d'urbanització s'hi alçaren sales d'espectacles i diversions populars com el Circ Equestre Alegria, el Teatre Ribas, més tard Teatre Catalunya, o el Panorama Waterloo.

Sens dubte mereix un capítol a part el Paral·lel, que com destaquen els autors: “es convertí en espai de tothom, lloc de trobada de la Barcelona de fi de segle XIX i del primer terç del segle XX. No és pas un mite. Al Paral·lel coincidien l'obrer de fàbrica i el menestral de barri, el pagès que anava al mercat i el burgès calavera, l'anarquista i el policia que el vigilava, la cupletista i el còmic, la meuca i el pinxo.” Tal com recentment vam tenir ocasió de veure la tardor passada en la magnífica exposició del CCCB “El Paral·lel 1894-1939. Barcelona i l'espectacle de la modernitat”.

Locals com el Teatre Espanyol, el Soriano, després Victòria, l'Arnau, el Talia, el Nou, el Molino i molts d'altres oferien una programació eclèctica de gèneres de caràcter popular que alternaven les peces teatrals amb la sarsuela, el vodevil, els cuplets, la pantomima, el circ, el cinematògraf i la revista picant. Molts d'aquests locals, en molts casos poc més que barraques i estructures provisionals, desaparegueren; d'altres sobrevisqueren durant el franquisme dedicats a la sarsuela i la revista més recatada o reconvertits en cinema, i alguns encara resten en peu amb una programació activa dedicats als teatre i als concerts.

Sense tenir la importància ni la tradició teatral d'altres zones de la ciutat, la Gran Via de les Corts Catalanes aglutinà diverses sales de noms tan evocadors com el Palacio de la Ilusión o el Buen Retiro. En resten com a testimonis emblemàtics reconvertits en cinemes principalment durant molts anys el Coliseum i el Comèdia.

En l'estudi també s'hi dediquen uns capítols al ateneus populars, cooperatives i orfeons, que a Gràcia, a Sants, al Poblenou i en d'altres antics municipis integrats a la ciutat, prosperaren com a reflex d'un dens teixit associatiu i de les vives inquietuds socials i culturals de les classes populars.

Finalment, també hi són recollits i valorats altres espais i operacions teatrals com el TNC, el Teatre Lliure, el Grec o l'espai de l'Antic Hospital de la Santa Creu, que cíclicament clou aquest complet itinerari per la vida dels teatres de Barcelona des del seu origen fins als nostres dies, on el teatre passa per serioses dificultats motivades per la conjuntura política i econòmica. Tot i així sempre és bo fer un exercici de memòria i recordar els mots de Josep Maria de Sagarra en un article a *La Vanguardia* de novembre de 1960, citats en el volum, que ens haurien de servir per reflexionar en profunditat: “Si aquí mueren los teatros es, a fin de cuentas, porque no existe una conciencia colectiva dispuesta a evitar la muerte de los teatros”.